

Kommunstyrelsen

Policy om mutor, jäv, representation och bisysslor

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar ”Policy om mutor, jäv, representation och bisysslor” i enlighet med bilaga 1 till tjänsteskrivelsen den 10 december 2020.

Sammanfattning

Arbetet med att förhindra mutor, jäv och otillåtna bisysslor är ytterst en demokratifråga. Nackaborna måste kunna känna tillit till att kommunens beslut är allsidigt underbyggda och inte påverkats av ovidkommande hänsyn i sin tjänsteutövning. För att ge medarbetare och förtroendevalda goda förutsättningar att arbeta förebyggande vad gäller mutor, jäv och annan otillåten påverkan föreslås att kommunens ställningstagande inom området samlas i en policy. Samma sak gäller avseende representation och bisysslor.

Ärendet

Behov av ett samlat styrdokument inom området

Inom ramen för stadsledningskontorets projekt om att utveckla den interna kontrollen har behovet av att se över styrande dokument inom området identifierats.

Stadsledningskontoret har bland annat bedömt att det saknas ett samlat styrdokument för otillåten påverkan¹ och representation. Kommunens redovisningsreglemente och tillhörande promemoria har delvis berört kommunens inställning till representation och gåvor. I samband med att redovisningsreglementet setts över har det bedömts finnas skäl att renodla redovisningsreglementet samtidigt som det bedömts finnas behov av ett fortsatt ställningstagande vad gäller bland annat representation och gåvor.

¹ Otillåten påverkan är ett begrepp som innefattar ett antal brottsliga handlingar men det är inte ett brott i sig. Det kan röra sig om exempelvis trakasserier, hot, eller våld som syftar till att påverka tjänstepersoner i deras myndighetsutövning.

Det kan konstateras att mutor, jäv och annan otillåten påverkan till stor del regleras i förvaltningslag, kommunallag och brottsbalken. För att ge medarbetare och förtroendevalda goda förutsättningar att arbeta förebyggande vad gäller otillåten påverkan bedöms det dock finnas skäl till ett policydokument som anger kommunens förhållningssätt inom området. Arbetet med att förhindra mutor, jäv och otillåtna bisysslor är ytterst en demokratifråga. Nackaborna måste kunna känna tillit till att kommunens beslut är allsidigt underbyggda och inte påverkats av ovidkommande hänsyn i sin tjänsteutövning. Genom ett policydokument som tydligt anger ramarna inom området blir det enklare för förtroendevalda och medarbetare att göra rätt.

Innehållet i den föreslagna policyn

Den föreslagna policyn samlar otillåten påverkan i form av mutor och jäv. Kommunens förhållningssätt till representation och bisysslor finns även med i det styrande dokumentet då det angränsar till området och ytterst handlar om allmänhetens förtroende. Policydokumentet anger ramarna inom området vilket innebär att det finns goda skäl till att stadsledningskontorets tar fram vägledande guider eller liknande då det kan finnas behov av mer konkret vägledning i vardagen för exempelvis chefer och medarbetare.

Av nedan framgår de olika avsnitten i den föreslagna policyn.

Mutor och otillbörlig påverkan

Av avsnittet om mutor och otillbörlig påverkan framgår att kommunens arbete ska genomsyras av opartiskhet och saklighet och att det därför är av stor vikt att mutor inte förekommer inom kommunen. För att bedöma om en förmån är olaglig (kallas otillbörlig) måste en sammanvägd bedömning ske i varje enskilt fall. Om förmånen är otillbörlig eller inte har ett starkt samband med förmånens syfte. När syftet med förmånen är att påverka hur mottagaren utför sitt jobb eller uppdrag, är risken stor att den är otillbörlig. Med förmåner avses exempelvis gåvor, kontanter, rabatter, biljetter och tjänster.

Av avsnittet framgår att medarbetare i sin tjänsteutövning aldrig ska ta emot enskilda förmåner från externa parter. Samma sak gäller gåvor från en person eller ett företag som man har kontakt med i tjänsten eller i förtroendeuppdraget. Undantag från denna huvudregel får enbart ske i form av en mindre fika om det kan anses vara ett uttryck för sedvanlig gästfrihet och då det ingår som en naturlig del i mötet. Ett mottagande får dock aldrig riskera att påverka synen på Nacka kommuns självständighet och opartiskhet.

Jäv

För att förhindra att en medarbetare eller en förtroendevald agerar opartiskt vid ärendehandläggning eller beslutsfattande finns särskilda bestämmelser om jäv i förvaltningslagen respektive kommunallagen. Av policyn framgår såväl medarbetare som förtroendevalda tillämpa en försiktighetsprincip i fråga om eventuellt jäv. Medarbetare som kan antas vara jäviga har ansvar att självmant meddela detta till sin närmaste chef. Förtroendevald som kan antas vara jäviga har ansvar för att självmant meddela detta till ordförande i nämnd eller kommunfullmäktige.

Representation

Av den föreslagna policyn framgår att

- All representation ska ske med ansvar, omdöme och måttfullhet. Omfattningen och kostnaden ska vara skälig. Nyttan med representationen vara tydlig och motiverad vid varje enskilt tillfälle.
- All representation ska på förhand vara godkänd av budgetansvarig chef.
- Fullständig dokumentation ska alltid bifogas redovisningsunderlaget för representationen.
- Kommunen bekostar maximalt två glas vin/öl per representationstillfälle.
- Representation ska som huvudregel följa de av Skatteverket angivna ramarna för representation så att enskilda deltagare inte behöver förmånsbeskattas.
- Kommunen betalar inte dricks.
- Stadsdirektören kan i särskilda fall besluta om undantag från bestämmelserna om representation.

Bisysslor

En bisyssla kan vara en extra anställning, ett uppdrag eller egen verksamhet vid sidan av det ordinarie arbetet. En bisyssla kan vara tillfällig eller permanent och det spelar ingen roll om bisysslan ger ekonomisk ersättning eller inte. Om en bisyssla är förtroendeskadlig kan det utgöra jäv. Utifrån denna aspekt är kommunens grundhållning att bisysslor är tillåtna så länge de inte kommer i konflikt med arbetsuppgifterna i anställningen eller de grunder för förbud som anges i lag eller avtal. Medarbetare ska anmäla bisysslor så att närmsta chef kan bedöma om bisysslan är tillåten eller inte. Beslut om tillåten eller inte tillåten bisyssla ska fattas av närmast chef och dokumenteras.

Utgångspunkten är att bisysslor är tillåtna förutsatt att de:

- inte konkurrerar med kommunens egen verksamhet
- inte inverkar hindrande för medarbetarens arbetsuppgifter
- inte skadar förtroendet för medarbetarens opartiskhet i arbetet och/eller skadar verksamhetens anseende.

Ekonomiska konsekvenser

Det är av stor vikt att kommunens skattemedel används på ett väl avvägt sätt och med ett ständigt fokus på nyttan för Nackaborna. Genom den föreslagna policyn lyfts detta fokus ytterligare och såväl medarbetare som förtroendevalda får ramar för hur och när exempelvis representation får ske då detta inte framgår av lagstiftningen.

Genom att även tydliggöra kommunens syn på jäv, mutor och bisysslor medvetandegörs dessa områden vilket är viktigt för att förebygga att beslut och handläggning sker i enlighet med lagstiftningen. Om exempelvis ett beslut fattas och jäv inte anmälts kan beslutet upphävas vid ett överklagande vilket kan generera ökade kostnader för kommunen.

Konsekvenser för barn

Arbetet för att förhindra otillåten påverkan handlar ytterst om demokrati. I en demokratisk styrd organisation är det av stor vikt att alla Nackabor har insyn i kommunens verksamhet och känner sig trygga med att beslut fattas på rätt grunder utan påverkan av ovidkommande hänsyn. Detta gäller såväl beslut som handläggning i kommunen. Kommunen handlägger och beslutar i många ärenden som rör barn. Ett policydokument inom området antas därför stärka arbetet med att motverka otillåten påverkan och istället verka för rättssäkra och allsidigt belysta beslut som bland annat rör barn och unga.

Bilagor

1. Policy om mutor, jäv, representation och bisysslor

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör
Stadsledningskontoret

Hans-Otto Halvorsen
Stöd- och servicedirektör
Stadsledningskontoret

Sidrah Schaider
Stadsjurist
Stadsledningskontoret

Anneli Sagnérius
Kommunjurist
Juridik-och kanslienheten